

Rhododendron-artene

Artssamlingen ligger i furuskogen i Nore Korsdalane øst for Mørkevannet. Den er ordnet etter Edinburgh-systemet fra 1970-tallet og inneholder ca. 300 Rhododendron-arter. Botanikere har slitt med å få orden på denne mangfoldige slekten som viser stor variasjon, fra lave, krypende fjellplanter til skogdannende trær på inntil 20 meter. De fleste artene har sitt naturlige vokested i Himalaya og nærliggende fjellstrøk. Mange finnes i vanskelig tilgjengelige områder, der få har muligheten til å studere dem.

Alperosene - Små arter med skjoldhår

underslekt *Rhododendron*

Det vil nok overraske mange at lave, småbladete fjellplanter med skjoldhår på bladene, etter det botaniske systemet, er de "egentlige" rhododendronene. Typisk er alperosen *Rh. ferrugineum*, som blomstrer i juni. Vår egen lapprose, *Rh. lapponicum*, er nærmest umulig å dyrke i vårt milde klima, men heldigvis klarer flere av dens himalayiske slektinger seg godt. Det gjelder også storblomstrete arter i *Saluenensis*-gruppen, der en form av den variable *Rh. calostrotum* faktisk blomstrer både vår og høst. Mest spektakulære er likevel arter fra *Cinnabarinina*-gruppen som har klokkeformete, voksaaktige blomster i livlige farger fra gult til rødt.

Rhododendron ferrugineum - typearten

Rhododendron lapponicum - lapprose, en vill norsk art som er vanskelig å dyrke

Asalea - Bladfellende arter

underslekten *Pantanthera* og *Tsutsusi*

Asalea er også *Rhododendron*, men er tilpasset et kaldt vinterklima ved å felle bladene. Våre vanligste hagesorter stammer fra asiatiske arter i underslekten *Pantanthera*. Vi presenterer også andre arter i denne systematisk nokså uklare gruppen. De særpregte asiatiske

artene *Rh. nipponicum* og *Rh. quinquefolium* viser litt av variasjonen sammen med vakre amerikanske arter som *Rh. canadense* og *Rh. vaseyi*. Til dette selskapet hører også japanske asaleae i underslekten *Tsutsusi*. De er populære hageplanter i varmere klima. En av de letteste å dyrke er *Rh. kiusianum*, dens tette, lave busker oversåes i mai av små fiolette blomster. Arter med store blomster er vanskelig å få til.

Rhododendron schlippenbachii, den kanskje mest elegante av alle asalea

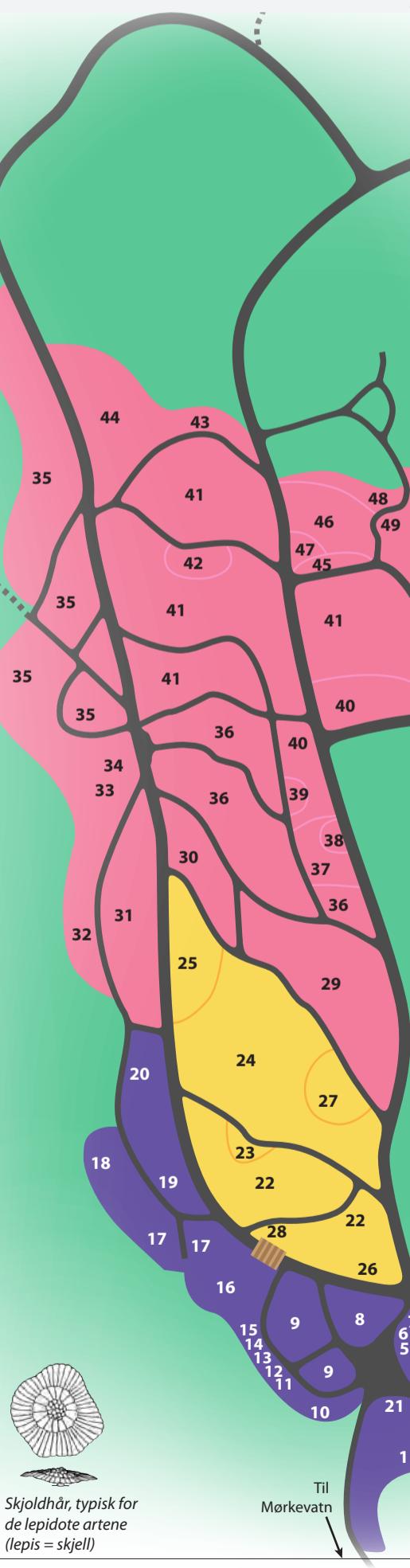
Artssamlingen i Nore Korsdalane

0 25m N

Kartnøkkel

- 50. Auriculata
- 49. Fulva
- 48. Arborea
- 47. Irrorata
- 46. Grandia
- 45. Venatoria
- 44. Campanulata
- 43. Falconera
- 42. Lanata
- 41. Taliensia
- 40. Campylocarpa
- 39. Sellesia
- 38. Fulgensia
- 37. Thomsonia
- 36. Fortunea
- 35. Pontica
- 34. Glischra
- 33. Argyrophylla
- 32. Barbata
- 31. Maculifera
- 30. Williamsiana
- 29. Neriiflora
- 28. Mumeazalea
- 27. Brachycalyx
- 26. Tsutsusi
- 25. Rhodora
- 24. Sciadophodion
- 23. Viscidula
- 22. Pantanthera

- 21. Pogonanthum
- 20. Cinnabarinina
- 19. Triflora
- 18. Heliolepta
- 17. Rhodorastra
- 16. Caroliniana
- 15. Maddenia
- 14. Glaucia
- 13. Scabrifolia
- 12. Trichocladia
- 11. Micrantha
- 10. Campylogyna
- 9. Laponica
- 8. Saluenensis
- 7. Lepidota
- 6. Fragariflora
- 5. Baileya
- 4. Moupinensis
- 3. Rhododendron
- 2. Uniflora
- 1. Ledum

Rhododendron-slektenes inndeling

UNDERSLEKT	SEKSJON
Rhododendron Lepidote arter	Rhododendron Typeart: <i>Rh. ferrugineum</i> 28 underseksjoner Pogonanthum Typeart: <i>Rh. anthopogon</i>
Hymenanthes Elepidoite arter	Ponticum Typeart: <i>Rh. ponticum</i> 24 underseksjoner
Pantanthera Vanlige asalea	Pantanthera Typeart: <i>Rh. luteum</i> Rhodora Typeart: <i>Rh. canadense</i> Sciadophodion Typeart: <i>Rh. schlippenbachii</i> Viscidula Typeart: <i>Rh. nipponicum</i>
Tsutsusi Japanske asalea	Brachycalyx Typeart: <i>Rh. ferrerae</i> Tsutsusi Typeart: <i>Rh. indicum</i>
Mumeazalea	Mumeazalea Typeart: <i>Rh. semibarbatum</i>

Rhododendron - Arter uten skjoldhår

underslekt *Hymenanthes*

Artene i denne gruppen er ofte mannhøye busker med eviggrønne, store blad som har håret eller snau underside. Det finnes også lave, krypende former, som den variable, rødblomstrede *Rh. forrestii* der bare ssp. *papillatum* har vist seg som en god hageplante i vårt klima. Dens rent røde blomster har virket som en magnet på plantesamlere, og foredlere har brukt arten til å skape flotte, mer lettdyrkede sorter. Ellers finnes noen høyere rødblomstrete arter. Flottest er *Rh. barbatum*, som er nokså vanskelig å få til i vårt klima.

Rhododendron fulgens er et vårtegn når den viser sin blomsterprakt i mars

Rhododendron forrestii

Kjempene

Artene i *Fortunaea*-gruppen er av de staseligste, flere blir store trær med rik og tidlig blomstring. Flottest er *Rh. calophytum* som blomstrer fra mars og har lange, elegante blad som tåler frosten bra. De store og breie bladene i *Falconera*- og *Grandia*-gruppene tåler mindre, og artene bør plasseres lunt. Sammen med dem står den merkelige *Rh. auriculatum*, som utmerker seg med kantete knopper og blomstring ikke før i juli.

Rhododendron calophytum, "dronningen" bland artene

Lille Yak-mor

De vanligste hagerhododendron stammer fra arter i *Pontica*-gruppen som er godt representert i nedre og nordligste del av samlingen. Her står velkjente arter som *Rh. ponticum* og *Rh. catawbiense*, men den mest eksklusiv er villformen av *Rh. yakushimanum*, som stammer fra en liten øy i det sydligste Japan der det regner dobbelt så mye som i Bergen.

Rhododendron yakushimanum, "urmor" til de populære yak-hybridene

Gult er en sjeldent blomsterfarge. *Rh. wardii* i *Campylocarpa*-gruppen er mest brukt, men det finnes også andre gode, mindre kjente gulblomstrede arter, fremfor alt *Rh. wasonii* i *Taliensia*-gruppen. Vi har et stort utvalg av *Taliensia*-arter, som alle har vakkert bladverk og dessuten trives svært godt under våre forhold. De ser bra ut hele året, selv om blomstringen kan være sparsom. Den beste er nok *Rh. bureavii* med spesiell oransjebrun underside av bladet.

Rhododendron bureavii - med de flotte bladene

Les mer: "Rhododendron i Det norske arboret på Milde" av Per Magnus Jørgensen (Fagbokforlaget 2003)